

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΓ'.

Χρονολογὴ ἰησιαι: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 19, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι: ἰησιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32.

26 Ἀπριλίου 1887

ΤΟ ΠΑΛΑΤΙΟΝ ΤΟΥ ΜΠΑΡΜΠΑΓΙΑΝΝΗ

Εὐλαβῆς ἐτέλεσε τὴν προπαρελθοῦσαν Κυριακὴν ἡ Κέρκυρα τὰ ποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος τοῦ μεγάλου αὐτῆς πολίτου, ὅστις ἀναπαύεται ἐν τῷ ἡσυχῷ σεμνείῳ τῆς Πλατυτέρας ὑπὸ ἀπέριττον λίθον, ὑπομιμνήσκοντα καὶ διὰ τῆς ἐξωτερικῆς αὐτοῦ ἀπλότητος τὴν ὅλην περὶ τὸν βίον σεμνότητα τοῦ Κυβερνήτου. Ἀπλοῦς εἶνε ὁ ὁ τάφος ὡς λιτὸς ὑπῆρξεν ὁ βίος καὶ ἀφελῆς ἡ διάκρισις τοῦ Καποδιστρίου. Οὐδένα κενὸν μεγαλείου ὄγκον, οὐδεμίαν ἐπίδειξιν καὶ λάμψιν φέρει ὁ τάφος ἐκεῖνος, καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ ὁ θεατὴς λησμονεῖ τὸν ἄρχοντα τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐνθυμεῖται μόνον τὸν ἀγαθὸν Μπαρμπαγιάννην, ὡς ἐκάλεσε τὸν ἄνδρα ἀγαπητικῶς ὁ ἑλληνικὸς λαὸς, μετ' εὐγνωμοσύνης ἀποθλιπέων εἰς τὴν φιλελεήμονα ὄψιν τοῦ ἰδρυτοῦ τοῦ Αἰγιναιῶ ὀρφανοτροφείου, εἰς τὴν πατρικὴν φιλοστοργίαν τοῦ κτίστου τῶν σχολείων, τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς γεωργίας, τοῦ προστάτου τῆς πενίας καὶ ὀρφανίας.

Ἄπορον ἀληθῶς εἶνε πῶς τὸ ποιητικὸν τοῦτο καὶ γλυκὺ ὄνομα τοῦ Μπαρμπαγιάννη δὲν ἔμεινε προσκεκολλημένον εἰς τὸ ἴδρυμα ἐκεῖνο, ἐν ᾧ ὁ Αἰγιναιὸς λαὸς ἔβλεπεν ἐν πλήρει τῇ δράσει τῆς φιλοπατρίας καὶ ἀγαθοεργίας τὸν ἀγαθὸν Κυβερνήτην. Λέγω τὴν ἐν Αἰγίνῃ κατοικίαν καὶ τὸ διοικητήριον τοῦ Καποδιστρίου. Οἱ Αἰγινήται γνωρίζουσι τὸν οἶκον ὑπὸ ἄλλο ὄνομα. Τὸ πρῶτον τοῦτο παλάτιον τῆς νέας Ἑλλάδος καλεῖται *Κυβερνεῖον*. Εἶνε ἴσως ἡ ἐπίσημος αὐτοῦ ἐπωνυμία ἀπὸ τῶν χρόνων καθ' οὓς εἰργάζετο καὶ ἔδρα ἐν αὐτῷ ὁ Κυβερνήτης.

Τὸ ὄνομα γνωρίζουσιν οἱ πλείστοι τῶν Αἰγινήτων ἄλλ' ὀλίγοι βεβαίως ἔχουσι συνείδησιν, ὅτι ὁ οἶκος ἐκεῖνος ἔχει ἱστορίαν καὶ ὅτι εἶνε κειμήλιον τῆς πόλεως των. Ὅτε ἐπεσκέφθη τὸ παλάτιον τοῦ Μπαρμπαγιάννη ἄς μοι ἐπιτραπῆ νὰ καλέσω οὕτω τὸ σεβαστὸν ἐρείπιον καὶ εἶπον εἰς τὴν θυρωρὸν, ἅμα εἰσελθὼν εἰς τὸν πυλῶνα, αὐτὸ λοιπὸν εἶνε τὸ σπῆτι τοῦ Καποδιστρίου;», ἔλαβον τὴν ἀπάντησιν: «Ὁ

ἡλίας ἴσως τὸν ἐγνώρισεν· ἐμεῖς ἤλθαμεν ἀργότερα· δὲν τον γνωρίζω αὐτὸν ὅπου μου λέγεις.» Ἐφάνη εἰς αὐτὴν νέον τι καὶ ἀγνωστον καὶ ἀπροσδόκητον τὸ ὄνομα τοῦ διευθύναντος τὰς τύχας τῆς Ἑλλάδος ἐκ τοῦ οἴκου ἐκεῖνου, οὗ ἡ αὐλὴ ἐχρησίμευεν εἰς αὐτὴν ἵνα ἀπλόνη τὰ νεόπλατα ἀσπρόρουχα τοῦ ἀπλοῦχοῦ συμβίου, ὅστις εἶνε τῶρα ὁ διάδοχος τοῦ Καποδιστρίου ἐν τῷ Κυβερνεῖῳ.

Ὁ διάδοχος τοῦ Καποδιστρίου δὲν κυβερνᾷ τὴν Ἑλλάδα ἐκ τοῦ ἀνωτέρου ὀρόφου τοῦ παλατιοῦ, ἀλλ' ἀρκεῖται εἰς τὸ νὰ κυβερνᾷ τὸν πενιχρὸν τοῦ οἴκου, περιοριζόμενον εἰς τὰ ἐξ ἀριστερῶν τῷ εἰσερχομένῳ ἰσόγεια δωμάτια τοῦ Κυβερνεῖου. Δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν τὸν φύλακα ἐκεῖνον θυρωρὸν τοῦ παλατιοῦ, πολὺ δ' ὀλιγώτερον νὰ ὀνομάσωμεν αὐτὸν ξεναγόν. Ἡ μὲν θύρα εἶνε ἀναπεπταμένη εἰς πάντας τοὺς ἀνέμους καὶ πολὺ περισσότερον εἰς τοὺς σπανίους ἐπισκέπτας. Ὁ δὲ Ἥλιος οὐδὲν ἔχει νὰ δείξῃ ἐκ τοῦ παλαιοῦ μεγάρου τοῦ Κυβερνήτου, οὐδὲν νὰ ἐξηγήσῃ, οὐδεμίαν ἰδιαιτέραν αἰθουσαν νὰ νοιῖξῃ οὔτε νὰ ἐρμηνεύσῃ εἰκόνας ἢ σκευή. Ὁ ξένος δὲν ἔχει ἀνάγκην ἐρμηνέως, ὅπως περιεργασθῆ τὸ πρῶτον παλάτιον τῆς νέας Ἑλλάδος. Τὰ κατ' αὐτὸ εἶνε ἀπλᾶ, ἀπλοῦστατα. Καὶ ἓνα μόνον ὀφθαλμὸν ἂν ἔχῃ ὁ ἐπισκεπτόμενος, θὰ ἴδῃ ὅ τι ἔχει νὰ ἴδῃ, ἐρήμωσιν καὶ ἐρείπια. Καὶ φεύγων δὲν θὰ πιστεύῃ, ὅτι εἶδεν ἀληθῶς ὅ τι πράγματι εἶδεν.

Ἡ ἐκ τῆς ὁδοῦ καμαρωτῆ εἰσοδος, πρὸς τὰ ἀριστερὰ τῆς ὁποίας εὐρίσκονται τὰ δωμάτια τοῦ φύλακος, ἄγει εἰς μεγάλην αὐλὴν διςχιλίαν περίπου πήχεων. Ὀλίγος εἶνε ὁ χῶρος ὃν διαφιλονεικεῖ εἰς τὴν κνίδην πρασιὰ λαχανικῶν, καλλιεργούμενων ὑπὸ τῶν κατοίκων τοῦ ἰσογείου. Ἄν ἦσαν τοῦλάχιστον γεώμηλα, ὁ εἰσερχόμενος εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἡρειπωμένου ἐκεῖνον κτιρίου θὰ ἐνόμιζεν, ὅτι ἐφυτεύθησαν ἐπιτηδες εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐπιμελείας καὶ τῆς ἀγάπης, μεθ' ἧς ὁ Καποδιστριας ἠγωνίσθη νὰ διαδώσῃ, ἅμα κατελθὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὴν καλλιέργειαν τοῦ φυτοῦ τούτου. Πόσα δείγματα τῆς φροντίδος αὐτοῦ ταύτης διασώζουσιν αἱ ἐπιστολαὶ του!

Εἰς τὸν ἄνω ὄροφον τῆς οἰκοδομῆς ἄγει κλίμαξ μαρμαρίνη. Ὡραία εἶνε ἡ θεὰ ἀπὸ τῆς κλίμακος ταύτης, ἥτις νῦν εἶνε πολλαχοῦ κατεστραμμένη. Βεβαίως ὁ Κυβερνήτης, κατερχόμενος αὐτήν, θά ἴστατο πολλάκις, ὅπως ῥίψη τὸ βλέμμα εἰς τὰ πρὸς τὰ δεξιὰ ὄρη, τὴν μητρόπολιν καὶ τὸ προσφιλὲς αὐτοῦ κτίσμα, τὸ ὄρφανοτροφεῖον, ἢ ἐντροφήσῃ εἰς τὰς ἐξ ἀριστερῶν ἐν ἀπόπτῳ φαινομένης κλιτύας ἐν αἷς κρύπτεται ἡ μονή, εἰς τὰ πυρίκαυστα βουνὰ τῶν Μεθάνων, εἰς τὰ νῶτα τῆς γλαυκῆς θαλάσσης.

Ὁ ἄνω ὄροφος τοῦ Κυβερνεῖου συνέκειτο ἐκ δωματίων ἐννέα καὶ ἐνὸς διαδρόμου. Ἡ αἴσθησις ἦν ἐμποιεῖ ἢ ἐπίσκεψις αὐτῶν εἰνέ τι πλεόν ἢ ἀλγινή. Ὁ οἶκος ἐχρησίμευσε μετὰ τὴν κρητικὴν ἐπανάστασιν μέχρι τοῦ 1873 ὡς ἄσυλον ἑκατοστύων Κρητῶν προσφύγων. Ἄν ὁ Καποδίστριας ἔζη, ἢ φιλεὺσπλαγχνος ψυχὴ του ἤθελε χαρῆ, ὅτι ὁ οἶκος αὐτοῦ ἔγεινεν ἱερὸν τῆς φιλανθρωπίας· ἀλλ' ἂν ἔβλεπε καὶ τὴν ἐρείπιωσιν, εἰς ἣν περιήγαγε τὴν σεμνὴν ἐκείνην στέγην ὁ συνωστισμὸς τῶν πενομένων καὶ ἀπατρίδων τέκνων τῆς μάρτυρος νήσου, τὸ ἐν αὐτῷ ἔμφυτον αἶσθημα τῆς εὐνομίας καὶ τῆς τάξεως ἤθελεν ἐξαναστῆ, καὶ ὁ ἀγαθὸς Μπαρμπαγιάννης ἤθελεν αἴφνης ἐκτραπῆ ὀργίλος εἰς τινὰ τῶν ἐκφράσεων ἐκείνων, αἵτινες ἀπεδείκνυον ὅσον ἐπαθαίνετο ἐκ τῆς περὶ αὐτὸν ἐπαναστατικῆς ἀκοσμίας τῶν κυβερνωμένων. Πλεῖστοι τῶν τοίχων ἔχουσι καταρρεῦσει καθ' ὄλοκληρίαν καὶ φαίνονται τὰ ὑποβαστάζοντά ποτε τὸν πηλὸν ξύλα κεκαυμένα· ἀλλαχοῦ λείπει αὐτὴ ἡ στέγη. Αἱ ὕλοι τῶν παραθύρων εἶνε τεθραυσμένοι. Ἐν τῷ ἀκαθάρτῳ, ἐνιαχοῦ διερωγῶτι πατώματι εἶνε συνεσωρευμένα ἀλλαχοῦ ξύλα, ἀλλαχοῦ ἄχυρα καὶ παλαιὰ ὑποδήματα καὶ σαπρία καὶ κόπρος. Ἡ ἀράχνη ὑφαίνει ἀκώλυτος ἀπανταχοῦ τὸν ἰσθμὸν τῆς, μόνη δεσπότης ἐν μέσῳ τῆς ἀγρίας ἐκείνης ἐρημώσεως.

Καὶ ὅμως ὅποια ἡ ἀντίθεσις τοῦ ἔλεεινοῦ παρόντος πρὸς τοὺς χρόνους καθ' οὓς περιέβαλλε τὰ δώματα ἐκεῖνα ὡς ἀγαθὸς τις δαίμων ἡ οἰκουρὸς στοργὴ τοῦ Κυβερνήτου. Δὲν ἦτο κτίριον πολυτελὲς βεβαίως τὸ Κυβερνεῖον, ἀλλὰ διακρίνει πᾶς τις μεθ' ὅποιας ἐπιμελείας καὶ φιλοκαλίας ἄμα εἶχε διακοσμήσει αὐτὸ ὁ Καποδίστριας. Φαίνονται ἀκόμη καὶ διὰ τῶν μελιταίων λεγομένων πλακῶν λιθοστρώσεις τοῦ δαπέδου, αἵτινες ἐνιαχοῦ προσλαμβάνουσι τύπον καλλιπικτικώτερον καὶ εἶνε διατεθειμένοι ἐπὶ τὸ καλλιτεχνικώτερον. Τὴν δ' ἐν κομψότητι ἄμα καὶ ἀπλότῃ διασκευῇ τοῦ ἰδρύματος δεικνύει αὐτὸ τὸ γραφεῖον τοῦ Κυβερνήτου, εὐτυχῶς διασωζόμενον καλλίτερον τῶν ἄλλων δωματίων. Κεῖται τοῦτο ἀριστερὰ τῷ εἰσερχομένῳ. Τὸ ὀρόφωμα διασώζει τὰ ξύλινα αὐτοῦ φατνώματα,

ποικιλλόμενα ἐν τῷ μέσῳ τῆς αἰθούσης διὰ μεγάλου ῥόδακος. Σώζεται ἀκόμη ὁ κρῖκος ἐξ οὗ ἐκρεμάννυτο πιθανῶς ὁ λαμπτήρ ὁ φωτίζων τὰς ὑπὲρ τοῦ ἔθνους ἀγρυπνίας τοῦ ἄρχοντος. Τὰ δὲ παράθυρα φέρουσιν ἐξωθεν καθάσια κατὰ τὸν τρόπον τῆς τουρκικῆς οἰκοδομίας.

Ἡ εἰσοδος εἰς τὸ δωματίον τοῦτο φέρει ἀληθεῖς συγκινήσεις. Ἄλλ' ὅποσον συγκινητικώτερον θά ἦτο, ἂν ὁ οἶκος διετηρεῖτο εὐσταλῆς καὶ ὡς ἤρμοζεν, ἂν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦτο ἤθελον συγκεντρωθῆ ὡς κειμήλια ἅπαντα τὰ σωζόμενα ἐπιπλα καὶ ἐνδύματα τοῦ Κυβερνήτου καὶ πᾶσα ἀνάμνησις τοῦ ἀνδρὸς δυναμένη νὰ δώσῃ ζωὴν εἰς τοὺς ἀφάνους ἐκείνους τοίχους.

Ὁ πενιχρὸς οἰκίσκος, ἐν ᾧ ὁ Σχίλλερος ἔγραψε τὸ εἰς τὴν χαρὰν λυρικὸν αὐτοῦ ποίημα, δεικνύεται εὐλαβῶς εἰς τοὺς περιηγητὰς ἐν τῷ Gohlis παρὰ τὴν Λειψίαν, καὶ φυλάσσονται ἐν αὐτῷ ὡς προσκυνήματα ἡ τράπεζα τοῦ ποιητοῦ καὶ ὀλίγα αὐτογράφα του καὶ ἐντὸς πλαισίου ἐκτεθειμένον ἐν ἐσωκάρδιον τοῦ λυρωδοῦ. Ὅποσον ἀξιώτερον θεὰς θά ἦτο τὸ σεμνὸν γραφεῖον τοῦ πρώτου ἄρχοντος τῆς ἐλευθέρως ἑλληνικῆς πολιτείας, ἐν ᾧ ἔγραψε τοσαῦτα χρυσὰ ῥήματα καὶ ἠγρύπνησε τοσαύτας ἀγωνιώδεις νύκτας ἐργαζόμενος ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τῆς πατρίδος!

Ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Κυβερνεῖου εὕρηται ἐγκεχωσμένοι σιδηροῦς ἄκμων, ὅστις οὐχ ἦττον τοῦ κτιρίου τὸ ὅποιον δι' ὀλίγων περιέγραψα, συνδέεται ἀμέσως πρὸς τὴν ἱστορίαν τῆς νέας Ἑλλάδος. Ὁ σιδηρὸς ἐκεῖνος εἶνε τὸ μόνον σωζόμενον λείψανον τῶν μηχανῶν τοῦ νομισματοκοπέου τοῦ Κυβερνήτου. Ἐκεῖ λοιπὸν ἐκόπτοντο οἱ φοίνικες καὶ τὰ χαλκὰ νομίσματα τῆς πρώτης ἐλευθέρως ἑλληνικῆς πολιτείας. Ἡ κάμινος ἐν ἣ ἀνελύετο τὸ μέταλλον ἐκεῖνο ἐν τοῖς ἰσογειοῖς τοῦ Κυβερνεῖου, ἐκεῖ ὅπου τῶρα κατοικεῖ ὁ κλητῆρ. Ἡ μόνη ἱστορικὴ παράδοσις ἡ ζωογονοῦσα τὸ ἐρείπιον εἶνε ἡ περὶ τοῦ φούρου ὅπου ἐχύναν τὸ μακίρι.

Ἄλλ' ὁ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Αἰγιναίου Κυβερνεῖου σωζόμενος ἐκεῖνος ἄκμων τοῦ πρώτου ἑλληνικοῦ νομισματοκοπέου ἔχει παλαιὰν καὶ περιεργον τὴν ἱστορίαν. Εἶνε τὸ τελευταῖον λείψανον τῶν μηχανημάτων τοῦ νομισματοκοπέου τοῦ τάγματος τῶν Ἴπποτῶν τῆς Ρόδου. Καθιδρύων ὁ Καποδίστριας τὰ ἑλληνικὰ πράγματα, εἶχεν ἀποστείλει τὸν φίλον αὐτοῦ Ἄ. Κοντόσταυλον εἰς Μελίτην, ὅπως ἐξαργυρῶσῃ τὸ ὑπὸ τῆς βωσικῆς κυβερνήσεως διὰ συναλλαγματικῶν πληρωτέων εἰς Λογδῖνον σταλὲν εἰς τὸν Κυβερνήτην ἡμισυ ἑκατομμῦριον ρουβλίων. Ἐκεῖθεν δ' ἐκόμισεν ὁ Κοντόσταυλος εἰς Αἰγίναν καὶ τὰ πρὸς ἐκκοπὴν νομισμάτων μηχανήματα τῶν Ἰωαννιτῶν, οἵτινες μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Ρόδου ὑπὸ τοῦ Σουλεϊμάνου, πλανηθέντες ἐπὶ τινὰ ἔτη, εἶχον

τέλος ἐγκαταστῆ τῷ 1530 εἰς τὴν Μελίτην, παραχωρηθεῖσαν αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Καρόλου τοῦ πέμπτου. Ἠγόρασε δ' αὐτὰ ὁ Κοντόσταυλος ἀντὶ τοῦ εὐτελοῦς τιμήματος ἑκατὸν λιρῶν στερλινῶν. Οὕτω δὲ τὰ αὐτὰ ἔργα-λεῖα δι' ὧν εἶχον κοπῆ ἐν Ρόδῳ νομίσματα ὑπομιμνήσκοντα τὴν ὑπὸ ξένων δεσποτῶν κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας κατοχὴν τῆς ἑλληνικωτάτης νήσου ἐχρησίμευσαν ὅπως κατασκευασθῶσιν οἱ φοίνικες καὶ οἱ ὄβολοι τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος, καὶ δὴ ἐν αὐτῇ ἐκείνῃ τῇ νήσῳ, ὅπου, ἀρχομένου τοῦ ἐβδόμου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος, εἶχον κοπῆ ἐπὶ Φεῖδωνος τὰ πρῶτα νομίσματα τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, αἱ περιώνυμοι αἰγιναῖαι χελῶναι.

Οὐδεμία ἀναμνηστικὴ ἐπιγραφή ἐξῶθεν τοῦ Κυβερνείου διδάσκει ἡμᾶς τὸν χρόνον καθ' ὃν ἐκτίσθη. Οὐδὲ τοῦτο κἂν γνωρίζομεν, ἂν, ὅπερ πιθανώτερον, ἠκοδομήθη ἐπίτηδες ἢ διεσκευάσθη ὡς διοικητήριον καταλλήλως παλαιότερα τινε, ἢ δὴ ὑπάρχουσα οἰκία. Ἡ Αἴγινα δὲν εἶνε πόλις παλαιά. Καθ' ὃν χρόνον ἔστησεν ἐκεῖ τὴν ἑδρὰν τῆς διοικήσεως ὁ Κυβερνήτης τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1828 ἡ Αἴγινα μόλις ἠρίθμει τριῶν δεκάδων βίον καὶ αἱ μεγάλα ἐν αὐτῇ οἰκίαι ἦσαν πάνυ ὀλίγαι. Ἡ Αἴγινα κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας δὲν ἔκειτο ἐκεῖ ὅπου εἶνε τῶρα συνφισιμένη ἢ πόλις κατὰ τὰς βορειο-ανατολικὰς ἀκτὰς τῆς νήσου παρὰ τὴν θέσιν ὅπου ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις. Οἱ Αἰγινηταὶ μόλις τελευτῶντος τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος, ὀλίγα μόνον ἔτη πρὸ τοῦ 1800, ἤρχισαν καταβαίνοντες εἰς ἐκείνον τὸν αἰγιαλὸν ἐκ τῆς ἐγκαταλειφθείσης Παληαχώρας, ἧς σώζονται τὰ εἰρεῖπια ἐν μέσῳ πλῆθους ἐκκλησιῶν μίαν καὶ ἡμίσειαν περίπου ὥραν ἀπὸ τῆς σημερινῆς πόλεως κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἐξ αὐτῆς ἄγουσαν εἰς τὰ εἰρεῖπια τοῦ ἀρχαίου ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς. Τὰ πρῶτα δὲ κτίρια τὰ κτισθέντα κατὰ τὴν σημερινὴν παραλίαν ὀλίγον πρὸ τοῦ 1800 ἦσαν κατὰ τὰς διηγήσεις Αἰγινητῶν γερόντων τρία μαγαζεῖα, τὸ τοῦ Ν. Λογοθέτη, τὸ τοῦ Μιχαλάκη Μοῖρα καὶ τὸ τοῦ Διμπεροπούλου. Πλὴν δὲ τούτων ὑπῆρχεν ἤδη κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ ὁ οἶκος τῆς δημογεροντίας. Τῷ δὲ 1802 ἔκτισεν ὁ Σπυρίδων Μαρκέλλος, πάππος τοῦ ἐξ Αἰγίνης πρώην βουλευτοῦ, τὸν καὶ ἤδη σωζόμενον πυργοειδῆ αὐτοῦ οἶκον, βορείως δ' αὐτοῦ σχεδὸν συγχρόνως ἔκτισεν ὁ κτήτωρ τοῦ μαγαζείου Διμπερόπουλος οἶκον, καὶ πλὴν τῶν δύο τούτων ἠκοδομήθη ὁ οἶκος τοῦ ἱατροῦ Θωμᾶ Ζωγράφου. Οὗτοι ἦσαν οἱ πρῶτοι οἰκισταὶ τῆς Αἰγίνης ἀρχομένου τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος. Κατ' ὀλίγον δὲ ἤρχισαν οἰκοδομοῦντες καὶ ἄλλοι, οὕτως ὥστε κατὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ Καποδιστρίου ἡ Αἴγινα ἠδύνατο νὰ ῥηθῆ ὅτι εἶχεν ὄψιν πό-

λεως. Ἄλλ' ὀλίγοι ὁμως ἦσαν οἱ μεγαλοπρεπεῖς οἰκοὶ τῆς νέας μητροπόλεως τῆς Ἑλλάδος, ἐξ ὧν ἐπιφανέστεροι ὁ τοῦ Τρικούπη καὶ ὁ τοῦ Κοντοσταύλου. Ὁ Καποδιστριας, γράφων τῇ 27 Ἰανουαρίου 1828 πρὸς τὸν στρατηγὸν Ἀδάμ εἰς Κέρκυραν, ἔλεγεν αὐτῷ· «λυποῦμαι, στρατηγέ μου, ὅτι δὲν δύναμαι νὰ προσφέρω εἰς τὸν γραμματεῖα σας οὐδὲν τερπνότερον ἐν ταύτῃ ντῆ νήσῳ, ὧν καὶ ἐγὼ κατεσκευασμένος ἐν κοινῇ καὶ ἴσῃ καὶ μόνῃ ἀπολαύσει τῇ τοῦ καλοῦ ἀέρος καὶ θερμοκρασίας ἡδίστης.» Ὁ δὲ Νικόλαος Δραγούμης διηγεῖται ἐν ταῖς Ἱστορικαῖς αὐτοῦ Ἀναμνήσεσιν, ὅτι πλὴν τῶν κατεχόντων τὰς τρεῖς ἢ τέσσαρας μεγαλοπρεπεστέραις οἰκίαις, οἱ λοιποὶ ἐνεφώλευον, ὡς ἀληθεῖς διάδοχοι τῶν Μυρμηδόνων, εἰς ἰσόγαια, κλίνην ἔχοντες τὸ χῶμα καὶ ἐπιπλα τὰ δερμάτινα δισάκκια, τοὺς πιστοτάτους τούτους συντρόφους τῶν συμφορῶν αὐτῶν καὶ περιπλανήσεων, κρεμάμενα ἀπὸ μακρῶν ξυλίνων ἤλων ἐπὶ μαυρωπῶν τοίχων, καὶ σκευὴ τραπέζης πινάκια βαναυσουργῆ, ἔστερημένα χειλῶν καὶ ὀδοντωτῶν, εἰς ἀμετέχσον ἀνυπόμονοι ἀπὸ κοχλαζούσης διώτου χύτρας φακᾶς ἢ φασήλους. Καὶ ὁμως, προσθέτει, ἦσαν πανευδαίμονες καὶ ἐμακάριζον ἑαυτοὺς, διότι τότε πρῶτον μετὰ τὸσαῦτα ἔτη ἔτρωγον ἀκαταδίωκτοι καὶ ἀδάκρυτοι τὸν ἄρτον αὐτῶν.

Δὲν γνωρίζομεν ἀκριβῶς τὸν χρόνον καθ' ὃν κτισθέντος τοῦ Κυβερνείου ἰδρύθη ἐν Αἰγίνῃ ἀξιοπρεπὴς ἑδρὰ τῆς διοικήσεως, ἐν ᾧ συγχρόνως ἢ πόλις ἐκοσμεῖτο ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου διὰ τοῦ Ὁρφανοτροφείου καὶ τῶν δημοτικῶν σχολείων, ἅτινα μέχρι τῆς σήμερον ὑφιστάμενα μαρτυροῦσι τρανῶς τὸν ὑπὲρ τῶν κοινῶν πραγμάτων ζῆλον αὐτοῦ. Ἀλλὰ βεβαίως καὶ μετὰ τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ παλατιοῦ δὲν ἀπέβη τοῦτο τὸ κέντρον τοῦ κοινωνικοῦ βίου τῆς πρωτεύουσος. Τοῦλάχιστον βλέπομεν, ὅτι τῷ 1829, πανηγυριζομένης τῆς κατὰ τὸν μῆνα Μάιον ἀνακτήσεως τοῦ Μεσολογγίου, τὸ ἐθνικὸν εὐτύχημα ἐωρτάσθη ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Τρικούπη δι' εὐθυμίας, ἣν μετὰ μεγίστης χάριτος διηγεῖται ὁ Δραγούμης, περιγράφων τὴν ὑπέροχον ἐμφάνειαν τῆς οἰκοδεσποίνης καὶ τὸν ὑπὸ τοὺς ἤχους τοῦ Φλογαίτου χορὸν καὶ τὰ ἄσματα τοῦ κιθαρωδοῦ Σκούφου καὶ τὴν ἐμμελῆ τοῦ Κοκκινάκη κιθαρωδίαν. Πολυτελέστερος δὲ τῆς ὑπουργικῆς ἑορτῆς ὑπῆρξεν ὁ ἐν τῷ εὐρεῖ καὶ κομψῷ οἴκῳ τοῦ Ἀλεξάνδρου Κοντοσταύλου πρὸς τιμὴν τοῦ Γάλλου στρατηγοῦ Μαιζῶν τελεσθεὶς χορὸς, δι' ὃν καὶ ἐντυποὶ εἶχον διανεμηθῆ προσκλήσεις. Ἄλλ' ἂν ὁ οἶκος τοῦ ἀγάμου Κυβερνήτου δὲν διεκρίνετο διὰ τὴν παρεχομένην ἐν αὐτῷ ψυχαγωγίαν εἰς τοὺς ἀστούς τῆς Αἰγίνης, οἱ ἔγκριτοι τῶν τότε Ἑλλήνων ἐγνώριζον καλῶς, ὅτι ἐν αὐτῷ δὲν ἐχαλκεύετο μόνον τὸ νόμισμα, ὅπερ

ἔφερον ὡς σύμβολον τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος τὸν φοῖνικα, ἀλλὰ καὶ παρεσκευάζετο ἐν ἀγῶνι πνευματικῆς ἐνεργείας ἢ ἀνάπλασις τῆς ἐκ τῶν δεσμῶν τῆς δουλείας λυτρωθείσης πατρίδος ὑπὸ τὴν φιλόπατρην διοίκησιν τοῦ Καποδιστρίου.

Σήμερον οὐδὲν ἐνθυμίζει ἐν Αἰγίνῃ τὸν Κυβερνήτην. Μόνῃ ἡ κυβέρνησις, μεταπλάσασα εἰς φυλακὰς τὸ εὐρύ Ὀρφανοτροφεῖον, ἐσεβάσθη τὸν ἔξωθεν αὐτοῦ ἀναμνηστικὸν ἐπὶ λίθου πίνακα τὸν μαρτυροῦντα, ὅτι τὸ μέγα ἐκεῖνο οἰκοδόμημα ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Καποδιστρίου. Ἄλλ' ἡ δημοτικὴ ἀρχή, χρίουσα ἐκ νέου τὴν δημοτικὴν σχολὴν τὴν ὑπ' ἐκεῖνου κτισθεῖσαν, ἀφῆκε τὸν χρωστῆρα τοῦ κονιατοῦ νὰ ἐπικαλύψῃ ἀπειροκάλως καὶ αὐτὸν τὸν λίθον, ἐφ' οὗ ἐνεγράφετο τὸ ὄνομα τοῦ φίλου τῆς παιδείας κτίστου. Τὸ δὲ Κυβερνεῖον κινεῖ, ὡς εἶδομεν, τὸν οἶκτον τοῦ ἐπισκέπτου. Ἡ φιλοτιμία τῶν Κερκυραίων ἄς διδάξῃ τοὺς Αἰγινήτας. Ἄν ὁ Καποδιστριας εἶνε τῆς Κερκύρας υἱός, ἀλλὰ τῆς Αἰγίνης δύναται νὰ ὀνομασθῇ πατὴρ καὶ οἰκιστής. Ἄς δεῖξωσιν, ὅτι αἰσθάνονται ὅποια κειμήλια ἐκ τῶν πρώτων χρόνων τῆς ἐλληνικῆς ἐλευθερίας ἐγκλείει ἡ νῆσος αὐτῶν καὶ ἄς μεταβάλωσιν εἰς προσκύνημα τῶν Ἑλλήνων ὅ τι σήμερον εἶνε θέαμα ἀνάξιον ἀνδρῶν ἐλευθέρων.

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΣ

Ο ΕΜΠΡΗΣΤΗΣ

(Μυθιστορία ἠλ. Βερτέ.—Μετάφρασις Α. Β.)

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.]

ΙΓ'.

Ἡ προστάτις.

Αἴφνης ἡ γυνὴ ἐπεστράφη. Ἰδοῦσα τὸν Ζωζόν, ἔπαυσε νὰ ἔδουσα καὶ τὸν ἐθέωρησεν ἀτενῶς. Εἶτα δέ, ρίψασα χαμαὶ δέσμη ξηρῶν κανναβοξύλων, ἦν ἐκράτει, ὤρμησε πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν ἔδραξεν ἀπὸ τοῦ βραχίονος.

— Κατεργάρη! ἐφώνησε· σ' ἔβαλαν νὰ με κατασκοπεύσης, αἰ; Ποιὸς εἶσαι; ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι; πῶς σὲ λέγουν;

Τὸ παιδίον ἔμεινε κατάπληκτον ἐκ τῆς βίας ταύτης. Μάτην δὲ προσεπάθει ν' ἀποσπασθῇ, κ' ἐνῶ εἶχεν ἀντιστῆ εὐθαρσῶς εἰς τὸν φοβερὸν Ἰερώνυμον, ἔτρεμεν ἐκ φόβου πρὸ τῆς ἐκμανοῦς ἐκείνης γυναικὸς, τῆς ἀπλανὲς ἐχούσης τὸ βλέμμα καὶ σπασμωδικῶς χειρονομούσης. Οὐχ ἦττον ἀπήντησε κλαυθμηρίζον.

— Δὲν ξέρω, κυρά, τί μοῦ λές... Ὁ πατέρας

μου με κυνηγᾷ, καὶ θέλει νὰ μοῦ σπάσῃ τὰ πλευρά. Βοήθησέ με... ἔρχεται!

Ἡ γυνή, ἣν ἀνεγνώρισεν ἤδη βεβαίως ὁ ἀναγνώστης ὡς τὴν Φακινέταν, ἐθεώρει πάντοτε ἀτενῶς τὸ παιδίον.

— ὦ! εἶνε σχοινοβάτης ὁ μικρός! ἐφώνησε τέλος ἀνακαγχάζουσα. Κάμνεις παιγνίδια, μικρούλη, αἰ! Κ' ἐγώ, ξέρεις, ἂν θέλω μπορῶ νὰ κάμω.. Ἀναβιάνω εἰς τὰ δένδρα, πηδῶ χαντάκια... καὶ σὲ σχοινὶ τετωμένο, νὰ θελήσω, περπατῶ! Νὰ κάμωμε τώρα παιγνίδια οἱ δύο μαζί!

Ὁ Ζωζὸς δὲν ἤξευρε τί νὰ υποθέσῃ περὶ τῆς ἀγνώστου, ἧς τοσοῦτον παράδοξοι ἦσαν αἱ πράξεις καὶ οἱ λόγοι. Ἀπήντησε δὲ τέλος ἀδημονῶν.

— Ἐλα, ξεμπέρδευε! Ὁ μπάμπια Γερώνυμος τραβάει δρόμο... θέλεις ἢ δὲν θέλεις νὰ με κρύψης;

Ἡ Φακινέτα κατέστη πάλιν αἴφνης σοβαρά, κ' ἐξήταζε μετὰ προσοχῆς τὸν Ζωζόν.

— Πόσον χρόνων εἶσαι; ἠρώτησε.

— Δέκα.

— Δέκα! ἐπανέλαβεν, αὐτὴ πρὸς ἑαυτὴν λέγουσα. Τόσο θὰ ἦτον, ἂν ἐζοῦσε.

Κ' ἐσίγησε πάλιν.

— Πῶς σὲ λέγουν; ὑπέλαβε.

— Ζωζὸ, Ἐξαρθρωμένο!

— Αὐτὸ εἶνε παρανόμι! τὸ ἀληθινό σου ὄνομα;

— Δὲν ξέρω.

Νέα σιγή. Ἡ παράφρων ἐφαίνετο λίαν τεταραγμένη, καὶ ἡ εὐτράπελος φυσιογνωμία της ἐξέφραζεν ἀλληλοδιαδόχως τὰ ἐναντιώτατα τῶν αἰσθημάτων. Τέλος ἔδραξε τὰς δύο χεῖρας τοῦ Ζωζοῦ.

— Κύτταξέ με! τῷ εἶπε· κύτταξέ με καλά, .. 'ς τὰ μάτια! Ἔτσι.

Ὁ παῖς ὑπήκουσε μηχανικῶς· ἀλλὰ μετὰ μικρὸν ἐκυψε τὴν κεφαλὴν οἰοῦντι βασκανθεῖς ὑπὸ τῆς Φακινέτας. Ἐκείνη τὸν ἀπώθησε βιαίως κ' ἐψιθύρισε ἀναλυομένη εἰς δάκρυα.

— Δίκαιον ἔχουν νὰ με λέγουν τρελλήν! Παντοῦ βλέπω τὸν μικρόν μου Ἰάκωβον, καὶ ὁ Ἰάκωβός μου ἀπέθανε, ἐδῶ καὶ ὀκτῶ χρόνια! Εἶμαι βεβαία, .. ἐχάθη εἰς τὴν πυρκαϊάν ἐνός ἀχρῶνος, κ' ἔγεινε ἄγγελος εἰς τὸν οὐρανόν... Αὐτὸς ὅμως ἔχει τὰ μάτια τοῦ Ἰακώβου μου, καὶ τὸ πρόσωπόν του θαρῶ... Ὁχι, ὄχι! ὁ Ἰάκωβος ἦτον ὠραιότερος· ἦτον ἄσπρος καὶ κόκκινος, με κατασὰ μαλλιά... Αὐτὸς εἶνε ἄσχημος, ἰσχνός, στροβοπόδης, πιτσιλισμένος.. τὰ μάτια του ὅμως.. τὰ μάτια του!

Ἡ ἐναγώνιος ἀμηχανία τῆς ταλαιπώρου γυναικὸς ἐνέπνεεν ἀληθῶς οἶκτον. Ἄλλ' ὁ Ζωζὸς, βαρυνθεὶς τὴν φλυαρίαν αὐτῆν, ἦν οὐδόλις ἐνόει, εἶπεν ἀγανακτῶν :